

Pressemeddelelse

Luxembourg, den 26. januar 2016

Europa-Kommissionens håndtering af den finansielle krise var "generelt svag" siger EU-revisorerne

Europa-Kommissionen var ikke forberedt på de første anmodninger om finansiell bistand under den finansielle krise i 2008, fordi advarselssignalerne ikke blev opfanget, fremgår det af en ny beretning fra Den Europæiske Revisionsret. Revisorerne konstaterede, at det trods manglende erfaring lykkedes Kommissionen at forvalte bistandsprogrammer, som satte gang i reformer, og de peger på en række positive resultater. Men de identificerede også en række problematiske områder i relation til Kommissionens "generelt svage" håndtering af krisen: uens behandling af landene, begrænset kvalitetskontrol, svag overvågning af gennemførelsen og mangelfuld dokumentation.

"Virkningerne af krisen kan stadig mærkes i dag, og de deraf følgende låneprogrammer er siden løbet op i adskillige milliarder euro," siger Baudilio Tomé Muguruza, det medlem af Revisionsretten, som er ansvarligt for beretningen. "Så det er af afgørende betydning, at vi lærer af de fejl, der blev begået".

Revisorerne undersøgte Kommissionens forvaltning af den finansielle bistand, der blev ydet til fem medlemsstater - Ungarn, Letland, Rumænien, Irland og Portugal. De konstaterede, at Kommissionen gennemførte sine nye forvaltningsopgaver med gode resultater, hvilket i lyset af tidsbegrænsningerne - ifølge revisorerne - var noget af en præstation. I takt med at krisen bredte sig, mobiliserede Kommissionen i stigende grad intern ekspertise og var i kontakt med en lang række interessenter i de berørte lande. Ved senere reformer blev der også indført øget makroøkonomisk overvågning.

I revisionsberetningen peges der på en række vigtige positive resultater, men der identificeres også fire problematiske områder i relation til Kommissionens håndtering af krisen: anvendelsen af forskellige tilgange, begrænset kvalitetskontrol, svag overvågning og mangelfuld dokumentation.

Vigtige positive resultater: Revisorerne konstaterede, at programmerne opfyldte deres mål. De reviderede underskudsmål blev for det meste opfyldt. De strukturelle underskud blev forbedret, men i varierende tempo. Medlemsstaterne overholdt de fleste betingelser i deres programmer, men med visse forsinkelser. Programmerne lykkedes med at sætte gang i reformarbejdet. I de fleste tilfælde fortsatte landene med de reformer, som der var krav om i programbetingelserne, og i fire ud af de fem lande blev de løbende poster tilpasset hurtigere end forventet.

Formålet med denne pressemeddelelse er at gengive hovedbudskaberne i Den Europæiske Revisionsrets særberetning. Beretningen i sin helhed kan fås på www.eca.europa.eu

ECA Press

Mark Rogerson – Talsmand

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – Pressesekretær

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA eca.europa.eu

Forskellige tilgange: Revisorerne fandt flere eksempler på, at landene ikke blev behandlet ens i sammenlignelige situationer. I nogle programmer var betingelserne for støtte mindre strenge, hvilket gjorde det lettere at overholde dem. De påkrævede strukturelle reformer stod ikke altid i et rimeligt forhold til landenes problemer, eller de gik i meget forskellige retninger. For nogle lande blev underskuds målet lempet mere, end den økonomiske situation tilsyneladende berettigede.

Begrænset kvalitetskontrol: Kommissionens programteams gennemgang af vigtige dokumenter var utilstrækkelig i flere henseender. De underliggende beregninger blev ikke gennemgået uden for teamet, eksperternes arbejde blev ikke undersøgt grundigt, og den efterfølgende gennemgang var ikke dokumenteret godt nok.

Svag overvågning: Kommissionen anvendte periodiserede underskuds mål. Opfyldelsen af disse mål kan først observeres efter et vist tidsrum. Det sikrer overensstemmelse med proceduren for uforholdsmæssigt store underskud, men det betyder også, at Kommissionen, når den skal afgøre, om programmet skal fortsætte, ikke kan rapportere med sikkerhed, om medlemsstaten reelt har opfyldt målet.

Mangelfuld dokumentation: Kommissionen brugte et eksisterende og ret besværligt regnearksbaseret prognoseværktøj. Dokumentationen var ikke gearret til at gå tilbage i tiden og evaluere tidligere beslutninger. Tilgængeligheden af dokumentationen blev forbedret, men selv for de seneste programmer manglede der vigtige dokumenter. Betingelserne i aftalememorandaene havde ikke altid tilstrækkelig fokus på de generelle betingelser for den økonomiske politik, som Rådet havde fastsat.

Den Europæiske Revisionsret anbefaler, at Europa-Kommissionen:

- fastsætter en overordnet ramme for hele institutionen, som giver mulighed for hurtig mobilisering af medarbejdere og ekspertise i tilfælde af, at der skal iværksættes et program for finansiel bistand
- foretager mere systematisk kvalitetskontrol i prognoseprocessen
- forbedrer dataregistreringen og er opmærksom herpå under kvalitetsgennemgangen
- sikrer, at der etableres specifikke procedurer for kvalitetskontrol af programforvaltningen og programdokumenternes indhold
- i aftalememorandaene medtager variabler, som kan indsamles på kort tid
- prioriterer betingelserne efter væsentlighed og målretter de virkelig vigtige reformer
- formaliserer det interinstitutionelle samarbejde med andre programpartnere
- gør gældsforvaltningsprocessen mere gennemsigtig
- yderligere analyserer de vigtigste aspekter af landenes tilpasning efter programafslutningen.

Særberetning nr. 18/2015: **Finansiel bistand til lande i vanskeligheder** foreligger på 23 EU-sprog. Bemærkninger til redaktører følger på næste side.

Bemærkninger til redaktører

I 2008 gennemgik Europa en finanskriser, der udviklede sig til en statsgældskrise. Statsgældskrisen skyldtes forskellige faktorer, herunder et svagt banktilsyn, uhensigtsmæssige finanspolitikker og store finansielle institutioner i vanskeligheder (og regningen for redningen landede hos offentligheden). EU's medlemsstater oplevede krisen i to bølger, idet den først gik ud over lande uden for euroområdet i 2008-2009 og derefter spredte sig til selve euroområdet. I alt var otte EU-medlemsstater tvunget til at anmode om makrofinansiel bistand - Ungarn, Letland, Rumænien, Irland, Portugal, Grækenland, Spanien og Cypern.

Revisionens omfang

I særberetning nr. 18/2015 "Finansiel bistand til lande i vanskeligheder" undersøgte Retten, om Kommissionen havde forvaltet programmerne for finansiel bistand hensigtsmæssigt. Retten stillede følgende spørgsmål: i) Blev de voksende finanspolitiske risici opdaget i tide? ii) Var processerne udformet godt nok til at kunne give dækkende input til programbeslutninger? iii) Optog Kommissionen lån til den bedst mulige rente og i overensstemmelse med den bedst mulige praksis for gældsudstedelse? iv) Opfyldte programmerne for finansiel bistand deres hovedformål?

Retten reviderede ikke de beslutninger, der blev truffet på politisk niveau i EU. Den tog ikke det kontrafaktiske scenario uden finansiel bistand og heller ikke mulighederne for at løse krisen ved hjælp af andre midler i betragtning. Den vurderede heller ikke gældens bæredygtighed eller sandsynligheden for, at lånene ville blive tilbagebetalt. Den vurderede heller ikke, om Rådet havde valgt de mest hensigtsmæssige underskudsmål eller strukturelle betingelser med henblik på at løse krisen. I revisionen af Kommissionens samarbejde med andre partnere vurderede Retten ikke, om deres deltagelse var berettiget.

Ungarn

Lehman Brothers' kollaps medførte en nedgang i investortilliden i begyndelsen af oktober 2008. Det gav anledning til frasalg af statspapirer, en mislykket obligationsauktion og en brat depreciering af valutaen. Stress på valutamarkederne førte til et likviditetspres på bankerne, som fandt det vanskeligt at refinansiere valutawaps. Ungarn anmodede om finansiel bistand på grund af bekymringen over, at den voksende panik ville vende tilstrækkeligt op og ned på markedsmekanismene til, at der ville forekomme en pludselig afbrydelse i Ungarns eksterne finansieringskapacitet.

Letland

I de sidste tre måneder op til anmodningen om bistand var indlånet faldet med 10 %. Det skyldtes primært et stormløb på Parex Bank, som kom i alvorlige likviditetsproblemer efter at have mistet over en fjerdedel af sine indlån. I samme periode faldt de officielle reserver med næsten 20 %, idet centralbanken solgte valuta for at forsvare fastkurspolitikken. I november 2008 besluttede regeringen at træde til og nationalisere Parex Bank. I december indførte regeringen restriktioner for hævnning af indeståender i Parex. Ifølge premierministeren var der tre grunde til, at Letland havde behov for finansiel bistand: for at kunne håndtere Parex Bank, finansiere budgetunderskuddet og stabilisere det finansielle marked. Voksende bekymringer om Letlands finansielle system og udlandsgæld gav anledning til betalingsbalance- og bankkrisen.

Rumænien

De indenlandske finansielle markeder og banksektoren kom under alvorligt pres, da den globale finanskriser brød ud i 2008. Adgangen til ekstern finansiering var begrænset, hvilket medførte en brat rentestigning. De aftagende kapitalstrømme førte til en valutadepreciering på over 15 %, hvilket medførte dårligere aktivkvalitet og en yderligere svækkelse af bankernes balancer. Centralbanken intervenerede for at stabilisere den rumænske leu.

Rumæniens kreditvurdering blev nedgraderet til under "investment grade", og det øgede både risikopræmier og låneomkostninger. Statsobligationsrenten steg brat til 9 %. På baggrund af kraftigt øget risikoaversion, øget pres på valutakursen og en stadig mere begrænset adgang til obligationsmarkedet for offentlig låntagning fremsendte de rumænske myndigheder i marts 2009 en anmodning om finansiel støtte.

Irland

Fra udgangen af 2007 havde investorerne ikke længere tillid til Irlands ejendomssektor på baggrund af bekymringer om et for stort udbud og en prisboble. Irland stod således over for to problemer, nemlig en brat nedgang i de cykliske indtægter fra byggeriet og pludseligt opståede betydelige tab i den indenlandske banksektor. I 2008-2010 gennemførte Irland omfattende foranstaltninger for at styrke banksektoren. De indenlandske bankers forpligtelser blev garanteret af staten. Banksektoren fik tilført kapital på over 20 % af BNP. National Asset Management Agency overtog bankernes nødlidende ejendomsrelaterede aktiver. Statens forpligtelser over for finanssektoren havde imidlertid resulteret i historisk store rentespænd for statsobligationer og begrænset landets markedsadgang markant.

Portugal

Perioden inden anmodningen om finansiel bistand var karakteriseret ved en ugunstig udvikling i de offentlige finanser og en forværring af de økonomiske udsigter. Det medførte en nedgang i tilliden og stigende markedspress på Portugals gæld, hvilket blev forstærket af den negative udvikling på euroområdet statsobligationsmarked. I takt med at markedsadgangen blev mere og mere begrænset, havde regeringen i stigende grad benyttet udstedelse af kortfristede værdipapirer og andre typer finansiering (f.eks. private investeringer, syndikeret udstedelse og et betydeligt omfang af kortfristet finansiering fra indenlandske banker). I begyndelsen af maj 2011 steg det 10-årige portugisiske spænd i forhold til Bunds (tyske statsobligationer) til 650 basispoint. På baggrund af kreditvurderingsbureauernes gentagne nedgradering af landets statsobligationer kunne Portugal ikke skaffe refinansiering til rentesatser, der var forenelige med holdbare offentlige finanser på lang sigt.

Grækenland

EU's støtte til Grækenland under krisen behandles i to særskilte særberetninger, som offentliggøres af Den Europæiske Revisionsret: i) en vurdering af, om den tekniske bistand, Kommissionen koordinerede, bidrog positivt til programgennemførelsen og til den græske reformproces, som offentliggøres i det første kvartal af 2016, og senere ii) en vurdering af udformningen, overvågningen og resultaterne af det økonomiske tilpasningsprogram for Grækenland.